

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

חג הפסח
תשפ"ב
גיליון מס'
584

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

צילום: יחיאל קוק

האישי. ויותר משבעים פנים לחינוך. אפשר - כך חשבת השבוע - שזהו שרמז הכתוב באומרו "והגדת לבנך", לשון יחיד. הוי- אומר: מדובר במצווה פרטנית ויחידנית, כאשר עלינו להתאים את ה'והגדת' לכל "בנך" - לכל ילד וסגנונו ואופיו הוא.

4.

ואגב ארבעת הבנים - מילה לסיים.

במדרש על הפסוק "והיה כי יאמרו עליכם בניכם" נאמר כי "בשורה טובה נתבשרו". ותוהו היה רבה של צפת הגאון רבי שמחה קפלן זצ"ל: "בשורה טובה" זו - על שום מה?! הלא הכתוב מוסב על הבן הרשע! יש שיענו כי עצם העובדה שאיננו אדיש והוא עוסק בשאלות יהודיות - גם אם סונט - זהו סימן טוב. אבל אפשר לתבל עוד.

"הבן החמישי" - כנודע מפי דורשי רשומות ודרשני חול-המועד - הוא זה שכלל אינו מגיע לשולחן הסדר. אבל הבן הרשע, זה שלצערנו כבר סר מהדרך, בוחר כן להגיע. מה מניע אותו? לכאורה הוא מרגיש לא שייך. אם הוא סונט בלעג: "מה העבודה הזאת לכם?" - ישאל השואל - מדוע הוא כן מבכר לבוא לשולחן כשהוא בו לו?! תודו שזו תהייה פלאית שהבן החכם צריך לשאול..

דומה אפוא, שהעובדה הזו עצמה מלמדת על "בשורה טובה". אם הבן הרשע שבז להכל בוחר מכל-מקום להשתתף - אות הוא עדיין מפעמת בקרבנו הנקודה היהודית. שהגחלת עדיין לוחשת. וכולנו מקווים שבמענה נכון - ומונתאם - נצליח להתזירו גם לשולחנות-השבת (ולא רק לשולחן הסדר). בכולנו מפכה התקווה שהוא עוד ישוב.

פינקוס זצ"ל או למשנתו הלוהטת והיוקדת של המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, וכמובן שהיד עוד נטויה. כי תורתנו עשירה - ארוכה מארץ מידה ורחבה מיני-ים.

יש גם את עניין האופי. אחד אציל ועדין- יותר, וצריך ללמוד בישיבה שבה יהיה "ראש לשועלים", כדי שלא "ייעלם"; ואילו השני - תזזיתי וסוער יותר, ויכול להתמודד היטב בישיבה תוססת בה יהיה דווקא "זנב לאריות".

המסר המהותי הוא, שאין - פשוט אין - משנה חינוכית סדורה אחת ו"שיטת חינוך" גורפת וקולקטיבית. כל מקרה והמענה הפרטני שלו. ברור שיש קווים כלליים, אבל אין משנה חינוכית אחת שאתה יכול להצביע עליה ולומר: "כזה ראה וקדש!" שהרי כשם שאין דעותיהם שוות - כך אופיים. "דרכו" - יסוד-היסודות של עולם החינוך.

3.

ים המלל הזה מתומצת בחמישה מילים של בעל ההגדה: "כנגד ארבעה בנים דיברה תורה". בלילה הזה - ליל החינוך - אנחנו נותנים מענה אינדיבידואלי וממוקד גם לבן תם ובן 'שאינו יודע לשאול'. אין מענה אחד וכוללני לכולם, כי אכן כל אחד מהבנים דורש מענה מותאם לפי רוחו ואופיו

... אם 'הבן הרשע' הבז ליהדותו - מבכר להשתתף בשולחן הסדר, אות הוא כי עודנה מפעמת בו הנקודה היהודית. הוא עוד ישוב!"

לְכָל יֶלֶד וְיֶלֶד יֵשׁ לוֹ נֶגוֹן חֵיחֵד מְשֻׁלוֹ

1.

לכל ילד וילד - יש לו נִיגוֹן מִיּוֹחַד מְשֻׁלוֹ.

לא, אין מדובר כמובן בניגון בתפילת הימים הנוראים ("ה'נוסח") על "ויאתיו כל לעבדך" של חצרות-הקודש או הישיבות הקדושות; מדובר על הניגון הפנימי בעבודת ה', החיבור האישי של כל אחד לתורה ולעבודת הבורא - לפי 'דרכו' שלו.

המוני ניגונים יש בעולם המוזיקה בן-ימינו (במסגרתו שירים הופכים ל'טרנדים' בני-יומיים בלבד). אבל יש ניגוני נשמה שנשארים כנכסי צאן-ברזל ועוברים מאב לבן ומבן לנכד: אלו הם ניגונים עמוקים ומרטיטים שהטביעו חותם לדורות. כי ניגונים פנימיים המה.

2.

כששלמה המלך ביקש לחנך כל נער לפי 'דרכו' - זה אומר בעצם שלכל אחד יש את הניגון המיוחד והייחודי שיש רק לו. את ה"דרכו" שיש רק לו. כי 'דרכו' זה לא 'דרכנו' - הקולקטיב החברתי. זהו ה'אני' הכי עמוק והכי מופלא שיש. הניגון שרק אני מנגן אותו.

יש נער המחובר יותר לתורת הפלפול נוסח ה'מנחת-חינוך; השני לדרך הגאווית-פשטנית של 'חידושי רבי נחום' או לשיטת בריסק לדקדוק בלשון ה'ראשונים'; אחר דווקא לדרך החריפות הגליציאנית נוסח ה'דובב מישרים' או בכלל לתורת ה'אגלי טל'. ומאידך, בתורת הלב, יש כאלו המתחברים לתורת מלהיב הלבבות הגרש"ד

הפנקסו של מהנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

תסמכו על

הילדים שלכם!

על תקופת 'בין הזמנים' בחיק

ההורים - מזווית אחרת <<

פרק שני

הרה"ג ר' יעקב בוצ'קובסקי

מחה"ס 'בעצתך תנחני'

רוב העימותים בגיל ההתבגרות, ואולי כולם, המתרחשים על רקע הינוכי - אינם באים בגלל שהבן לא רוצה לשמור על התורה, אלא מסיבה אחרת לגמרי: הבן מרגיש שלא סומכים עליו, שלוקחים לו את העצמאות.

הבעיה של רוב הבחורים היא לא עם היהדות, אלא עם התחושה שלוקחים מהם בשם התורה את הבגרות. הם חשים שהתורה הפכה להיות עסק בינם לבין אבא או המזגיח, כביכול אבא הוא זה שאחראי על שמירת התורה שלהם, והוא מנסה לכבול אותם אליו, להקטין אותם ולקחת את עצמאותם, כדי שהוא יוכל לוודא שהם עומדים בדרישות הרוחניות שהוא מציב.

הבן מרגיש שכשאבא מעיר לו על תפילה בזמן, הוא לוקח את התפילה כנושא אישי מולו. כביכול הסיפור עכשיו הוא לא אני מול התורה, אלא אני מול אבא. אבא מחליט שאני אקום בזמן, וזה לא מתאים לי. די, עברתי את הגיל, אני בחור עצמאי!

הפתרון נמצא בהישג יד: לסלק את עצמנו מהתמונה. הדרישה שלנו מבגנו לשמור תורה ומצוות היא לא דרישה שלנו, ואנחנו לא באים להטיל עליו משמעת כלפינו אלא כלפי הקב"ה.

אם באים אל הבן בדרישה לשמור את התורה לא בגלל שכך אני אמרתי וכך מתאים לי, אלא משום שכך הקב"ה אמר - הדברים מתקבלים אחרת לגמרי. הדרישה אינה דרישה אישית "נא להיכנע לי", אלא דרישה הגיונית: בני היקר, דע לך שפעולה זו וזו היא עבירה. הערה כזו היא כדבר גבר אל גבר, מתוך תחושה של כבוד ואמון.

כיצד עושים זאת? ניקח דוגמה.

תלמודא

חושג תלמודי אחד

מענייני דיומא:

מהו לשתות יין ד' כוסות ביין של שביעית?

בירושלמי (מסכת שבת פרק ח' הלכה א') דן באשר לקיום מצוות ד' כוסות ביין של שביעית. ובקהילות יעקב בגיליונותיו (ירושלמי שקלים ח, ב) הסביר הספק שהשאלה האם זה נחשב "פורע חובו" בפירות שביעית שאסור (שביעית פרק ח').

ודבריו צריכים ביאור שהרי בפשוטות בש"ס נראה שדין פריעת חובו שייך למשפחת "סחורה" שאסורה (ראה עבודה זרה סב, א וכן סוכה מז, ב) ומעתה בהיות ויודעים אנו ששורש איסור סחורה נובע מעניין זלזול בקדושת שביעית שנוהג בפירות הקדושים מנהג של חול, הרי שכעת שעושה בזה מעשה מצווה יש מקום לטעון שאין כאן זלזול בפירות הקדושים שהרי אין כאן מנהג חול. (וראה עוד חזון איש שביעית י"ג, כ"ז שנקט כי שורש איסור פריעת חוב הוא משום השתמשות שלא כדרך הנאת הפרי וכמו מאכל אדם לבהמה שאסור, אולם כאן לכאורה לא שייך, שהרי בפועל כן משתמש בפירות ואף למצווה וזה כן דרך השימוש הרגיל שלהם. וברור לכאורה שהקה"י לא הביין כך).

ומצאתי מפורשות בר"ש סיריליאו (שביעית סג, א) שנקט שהנודר או נודב לביהמ"ד אסור לו לפרוע חובו בפירות שביעית משום שיש כאן ביזיון קדשים. וחזו"ן שאין פורעין חוב בפירות שביעית משום חילול הקודש.

אולם היה מקום קצת ליישב זאת ובהטעמה די"ל שאין חילול הקודש בפריעת החוב בתוחלת השימוש - שהוא מנהג חול, אלא בעצם העובדה שנוהג בצורה רוחנית - מעין "סחורה" - בפירות, היינו שפורע חובותיו שלו בכך ובכך מרוויח שאינו צריך להוציא דמים על כך. ולכן כל זה שייך גם במצווה, דסו"ס - עצם הפקת רווח ממנוי מפירות שביעית הריהו בכלל האיסור. והבן.

ובעצם ספק הירושלמי, ראיתי בשעתו שמעלים סברה נכוחה מדוע כאן שונה מנר-חנוכה נבר בשמן שביעית וכדומה. שכן, בד' כוסות בפועל הוא כן נהנה מן הפירות, ואם כן לא חשיב "להפסד" כלל שהרי יש כאן "לאכלה", הגם שיש כאן גם תוספת של קיום מצווה, והנה מה טוב ומה נעים.

הבן היקר לא קם בבוקר בשעה הגיונית. זה קשה, מעצבן, אתה הרי בשמונה כבר אחרי הקנייה במכולת. זה הגיוני שזה מעצבן, ובאופן טבעי אנחנו רוצים לשנות זאת, שהבן ינהל סדר יום כפי שמתאים לתפיסת עולמנו. שיקום בשמונה. אבל - כשאנחנו באים אליו בדרישה לקום בשמונה כי צריך לקרוא ק"ש בזמן, הוא מתעצבן. כי הוא מרגיש שבשם התורה אנחנו כופים עליו סדר יום.

ובכן, ראשית כל עלינו להיות מדויקים: מצד הקב"ה אין דרישה לקום בשמונה, אלא להספיק לקרוא ק"ש לפני סוק"ש של הגר"א, ולהספיק תפילה בציבור לפי סוף זמן תפילה. לאחר הברור הזה, אתה שואל את עצמך: מה אני, כאבא, קשור לענין? אני לא רוצה שבני יכשל בביטול מצות עשה. איכפת לי, אני יודע שביטול עשה זה עסק לא פשוט!

יתכן שיש גם תחושה פנימית נוספת, שמעצבן אותי שהבן שלא מנהל את סדר יומו כמו שאני הייתי רוצה. זו תחושה טבעית, אך יש להגדיר אותה ברורות. יש כאן שני נושאים: א. אני רוצה שבני ישמור על התורה. ב. אני רוצה שבני ינהל את סדר יומו בצורה הנראית לי.

יש לזכור שההתפרצויות והמריבות בדרך כלל מתרחשות בגלל החלק השני. התחושה הפנימית שלנו שאנחנו רוצים שהבן ילך בדרך שנראית לנו לנכון, אכן גורמת לבן תחושה של חוסר עצמאות, ובצדק. כל הבעיה שלו היא רק מול החלק הזה, לא מול החלק התורני.

לאחר ההפרדה והסדר הפנימי בלב פנימה, אתה מודיע לבן את ההלכה, כמו שאתה מודיע לו שמחר יש לו תור לרופא שיניים: שמע, יש לקרוא ק"ש עד שעה פלונית. אחר כך זה ביטול עשה, וזה לא פשוט.

למה כשמודיעים לבן שיש לו תור לרופא אין חשש מעימות? ולמה אין פרפור בלב פנימה אולי בגלל זה הבן יתפרץ ויפסיק לשמוע בקולי? כי לכולם ברור שתור לרופא הוא לא עסק של האבא שמצא מקום לשלוט על חייו בנו, אלא הוא עסק של הבן. האבא מודיע לו על דבר שנצרך לתועלתו. זה מתקבל בצורה טבעית וחלקה, גם אם האב מודיע זאת בטון שלא משתמע לשני פנים. כך זה גם הודעה על חובה הלכתית. אתה מאמין בתורה, ואתה לא רוצה להפסיד תפילה. אני מודיע לך שבשעה זו וזו יש לקום בכדי להספיק את החובה ההלכתית.

כדי שהגישה הזו תצלח, יש צורך בשני דברים: א. שאתה עצמך תאמין בזאת. שתהיה לך אמונה פנימית שהתורה מחייבת את מה שאתה דורש כעת לעשות, ושמה שהתורה מחייבת זה אכן מחייב כי זו הצורה של החיים ואין בלתה. ב. שלא תערב יחד עם הדרישות ההלכתיות המחויבות גם דברים שאינם מחויבים, אלא שאתה הורגלת בהם, או שלא לכבודך שכן יתנהגו בביתך.

צילום: אבי אוהיון - לע"מ

ישבו הצדדים והתדיינו
כדת מה לעשות. הלא
היום הזה 'תפוס'
משכבר ימי החברה
עבור סעודת הודיה
ועוד היא נסובה על
אותו פיגוע רצחני?

לבסוף החליט הרב בלומנפלד, במהלך שהביע גבורה רגשית איתנה, כי
ילכדו את שני הסעודות לאחד, ובו-בזמן ייערכו סעודת הזיכרון וסעודת
ההודיה - - -

"כשם שחייב האדם לברך על הרעה, כך חייב לברך על הטובה", הקריא בן
הנרצח הקדוש בקול רוטט מן הגמרא בברכות, במהלך סעודת הזיכרון וההודיה
בד' אדר. "זה אומר לנו, שגם גדיעתו של אבי בפיגוע מדמם, הוא טובה. וכי גם
על זה אנחנו חייבים להודות. רק שאנו לא רואים את התמונה המלאה. בדיוק
כמו על הטוב הגדול בהצלה. אבל בדיוק. הקב"ה שפדה את בעל השמחה מן
הפיגוע, הוא שהחליט כי אבי צריך למות בו על קידוש ה", חידד. בני החבורה
היו נדהמים נוכח המסר רווי האמונה הזכה.

"אתה מבין מזה", מסיים הרב בלומנפלד הבן בדבריו לאב השכול, "שהכול
נעשה בגזירת עליון וכי לעיתים רצון הקב"ה הוא שחיים ומוות ייפגשו באחת.
שהרי גם את המוות וגם את החיים גזר הבורא".

"בדמייך חיי" - השיב לעברו האב השכול כמחרה, בציטטה מן ההגדה. "עם
ישראל מדמם לא-אחת מפיגועי טרור מבעיתים ומצמררים כל נפש. אבל
דווקא מלב החושך והתופת הוא מגלה גם חיים. חיים שניצלו ממכת האבדן.
כמו אלו שנראו ב'פיגוע האוטובוס'".

מטלטל.

בְּדַמֵּיךְ חַיִּי

כשבן השיעור ביקש מבני החבורה להשתתף
בסעודת-מצווה לעילוי נשמת אביו, הוא הופתע
לקבל תשובה שלילית מסיבה שלא חלם עליה <<
ואיך יושרו ההדורים?

ר' כתריאל בלומנפלד, ה' יקום דמו, מנכבדי חסידי בעלזא המפוארת, היה הרוג
הפיגוע הראשון - 'פיגוע האוטובוס' המפורסם שהתרחש ביום ז' אדר א'
תשל"ח.

כאשר בנו הגיע לנחם ידיד, חסיד באבוב, ששיכל את בתו בתאונת דרכים שבוע
ימים בלבד טרם עשוי היה לחתן את בנו במזל"ט פתח וסיפר את הסיפור
הייחודי הבא:

לא ארכו השנים והרב בלומנפלד הבן הצטרף ל'חברה' (קהילת 'עויבדים'
המתכנסת לעיתים קרובות לשם התחזקות רוחנית ע"י דיבורי חיזוק מאיש
לרעהו), ובהתקרב יום השנה הוא ביקש מחבריה אם ייאותרו להגיע לביתו. "אני
עורך סעודת מצווה לעילוי נשמתו של אבי ביום השנה לפטירתו. אשמח אם
תשתתפו".

"לא נוכל להגיע" - הודיעו לו בני החבורה בצער. "בדיוק ביום זה, באורח
מסורתי, נערכת סעודת מצווה חגיגית שעורך אחד מבני החבורה".

"וכל-כך למה?" - התעניין מיודענו.

"אתה זוכר את 'פיגוע האוטובוס'?", ביקשו ממנו לרענן את זכרונו. "כן. נו...?",
שאל כשהוא כשבבת-הלם נסוכה על פניו.

"אתה יודע שאחד מבני החבורה היה באוטובוס החבול-אימים וחיינו ניצלו
באורח נסי למדי. ומידי שנה, באורח מסורתי, הוא עורך 'סעודת הודיה' על נס
הצלתו...".

מה רבתה המבוכה כאשר שמע בנו של הנרצח הקדוש, כי בעוד הוא עורך
סעודת להנצחת אביו שנרצח בפיגוע - הלה עורך 'סעודת הודיה' על אשר ניצל
ממנו. אנשי החברה נשכו שפתיים במבוכה ופניהם התכרכמו לרגעים ארוכים.

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל

לכתובת: abyisrael@gmail.com

צפת כבר יודעת:

ארבעה בנים - ספר אחד!

הספר שכולנו ציפינו לו - **הופיע!**

מזל טוב:

ספר דָּרְכוֹ - חלק שני!

אחרי החלק הראשון של הספר החינוכי דָּרְכוֹ שהפך עד מהרה לרב-מכר, מגיע החלק השני.

יצירה חינוכית עשירה ומקורית
מעין 'יומן-חיים' אישי מרגש ונוגע ללב
עתיר תובנות לחינוך עצמי וחינוך הילדים

כתוב ביד-אמן בידי סופר הנשמה
הרב אברהם ישראל פרידמן

מחיר השקה
25 ₪ בלבד!

לפרטים ולרכישה (מתקבלות גם הזמנות מרוכזות למוסדות חינוך. לא ניתן להשיג בחנויות!)

מכון 'בלבבי' יהדות מלב אל לב:

פלא': 0504116867 דוא"ל: abyisrael@gmail.com

מלווה מלכה

אקטואליה מזווית יהודית

ואַחַד שְׂיֹדַע לְשֹׂאֵל

חמשת הקושיות: חידון אמריקאי מרתק ומאתגר לחג הפסח << הגרלה תיערך בין העונים נכונה

1. האם יש מצוות "והגדת לבתך"?

■ מחלוקת

■ לכל הדעות אין כל מצווה בדבר, שכן התורה ציוותה רק "לבנך"

■ תלוי אם גדולה או קטנה

2. לקיום מצוות "והגדת לבנך" בליל-הסדר על האב להשמיע:

■ רעיונות למדנים ווורטים למבוגרים; וסיפור יציאת מצרים לקטנים

■ אין חובת "סיפור יציאת מצריים" לבן הגדול

3. מחלקים "קליות ואגוזים" לתינוקות:

■ כדי שישאלו על שוני זה

■ כדי שישאלו ערים ולא יירדמו

■ שתי התשובות נכונות

4. באשר למנהג לחלק לילדים "קליות ואגוזים" בליל-הסדר:

■ יש לחלק "קליות ואגוזים" בדווקא

■ רצוי לחלק ממתקים וסוכריות, המדברים לילד בן-זמננו

■ מחלקים גם קליות ואגוזים וגם ממתקים

5. מצוות ארבעת הכוסות בליל-הסדר כנגד:

■ ארבעת הבנים

■ ארבעה לשונות של גאולה

■ שתי התשובות נכונות

מבין העונים נכונה על ארבעה מתוך חמשת הקושיות - יוגרלו ספרי 'דרנו' חלק ראשון ושני:

הרב יאיר צור

הפסח של הקורונה

בין שלל הסיפורים ההיסטוריים שיצרה בעולמנו המגיפה הארורה, בוודאי בלתי ניתן להתעלם מהג הפסח המיוחד - לפני שנתיים בדיוק.

היו אלו הימים הראשונים של הקורונה בישראל. העולם כולו היה מפוחד ומבוועת, וחוסר הוודאות שכרסמה בכל פינה גרמה להמוני בית ישראל לחגוג את ליל הסדר בביתם, בלי משפחה קרובים וחברים. חלקנו גם נחשפנו למחווה הנפלאה, "המלצת השעה" שיצאה מבית המדרש של הרב זילברשטיין שליט"א מבני ברק, לטובת אלו שחגגו בגפם - להעמיד את הילדים בחלונות בשעה שנקבעה מראש שישאלו 'מה נשתנה' ציבורי, וכך חוו כולם חדותא דמצווה מיוחדת של סיפור יציאת מצרים משולבת בחינוך הילדים למחשבה על הזולת...

אילו רק היה אפשר לצלם את המחזה המרגש הזה - בוודאי דמעות רבות זלגו שם.

**

נזכרתי בכך השנה, כשנתקלתי בדבריו הקדושים של רבנו חיים בן עטר ה"אור החיים" על הפסוק: "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר". הוא מתייחס לשאלה הזו בדיוק. מה יעשה מי שאין לו בנים, האם לא יספר ביציאת מצרים? וכך כותב ז"ל: "ואפשר עוד שירמוז באומרו 'והגדת לבנך...' לאמר - שאם יגיד ההגדה האמורה בענין - יזכה ה' שיגיד לבנו". עכ"ד.

אז הנה לכם סגולה נפלאה! אדם שלא זכה לבנים ומספר לעצמו את סיפור יציאת מצרים - יזכה לבנים. מבהיל.

אבל דומה, שרובד נוסף ישנו כאן. "כנגד ארבעה בנים דיברה תורה. אחד חכם ואחד רשע אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול". חובתנו בחינוך הילדים, כפי שמלמדת אותנו התורה, לדעת לענות כל אחד לפי מה שהוא. והיסוד שמעתי "אחד" בגימטריא 13 - כמנין "אהבה". לפני כל סוגי הבנים יש "אחד".

כי הדרך לגשת לכל אחד מהילדים מתחילה באהבה. כשאוהבים באמת - הילד מרגיש. מבין מפנים ומקבל.

**

אבל לא בכדי אמרו חז"ל "ואת עמלנו - אלו הבנים". כי אדם שרוצה לחנך ילד, צריך להשקיע קודם בחינוך שלו עצמו. גם פנימיות האדם מורכבת מחלקים רבים ולא תמיד אחידים.

אדם שמבין את מורכבותו ומתייחס בכבוד ראש לכל רובד באישיותו הפנימית, בונה את עצמו בצורה הנכונה - ואז יכול גם לזכות לחנך את הדור הבא בצורה בריאה ונכונה.

מלווה חלכה

אקטואליה מזווית יהודית

"אני חושב שהמלמד הזה ראוי!"

אקטואליה מזווית יהודית: כמה נקודות למחשבה

א. בזכות נשים צדקניות

כשאומרים ליהודי שהוא - הבודד - יכול להציל את העולם, זה נשמע דמיוני. אמירות גבוהות שכאלו שמתאימים לציטטות מעניינות שתולים על המקרה.

יהיו שיאמרו, שמהבחירות אפשר אכן להוכיח שעל חודו של קול נקבע האם יהיה מנדט ותהיה ממשלה או לא. אבל השבוע קיבלנו דוגמא מוחשית מתמיד.

קחו את זה"כ שפרשה השבוע מ'מינה' והצילה - בן רגע - אלפי משפחות ממצוקה כלכלית קשה בעקבות גזירת ה'מעונות'; עולם יהודי מרוסק בעקבות "מהפכת הגיור"; ושמידה על זהותה היהודית של המדינה (שנקראת "מדינה יהודית" רק בשביל הפרוטוקול).

אישה אחת שהצליחה להציל את המדינה.

ב. נעלי ספורט עם סוליה לבנה

אינספור יחידות צבאיות מילאו את תל-אביב של ליל-שישי האחרון במרדף אחרי המחבל הנפשע ומתועב שביצע פגיעה רצחנית ומדמם. מי לא היה שם: כל היחידות "המיוחדות", בעגה צבאית.

ומה קרה בסוף? אחרי שעות ארוכות של חיפושים אל עומק הלילה, מי שמצא אותו הן לא יחידות-העילית. בכלל לא. רק אזרח תמים מיפו שהתקשר למשטרה ודיווח על דמות חשודה שעונה על התיאורים על "גבר שעוטה חולצה שחורה ונעלי ספורט עם סוליה לבנה". זה הכל. מאוד פשוט. בלי שום דרמה גדולה.

כמו תמיד, זה רק מראה שבמקום של השתדלות-יתירה - מה שבאמת מסייע ברגע האמת זה בכלל לא ההשתדלות, אלא הסוף מפתיע מתמיד. כך היה שם; כך בחיים היומיים. דוגמאות לא חסר.

ג. 26 בתי כנסת ברגע

בחג הפסח הקרוב יחול יום השנה השני להסתלקותו של הראשון לציון מרן הגאון רבי אליהו בקשי-דורון זצוק"ל. להלן נביא מספר סיפורים מופלאים ומעצימים אותם סיפר חתנו כבנו הגאון רבי דוד אברהם שליט"א - ראש ישיבת 'בניין אב', סיפורים המלמדים על כוחה העצום של מילה של יהודי לבנות עולמות, תרתי-משמע, ובעיקר בזריות יתירה, על-אתר ממש. להלן ציטוט מדבריו.

"ה'מסילת ישרים' כותב שהאדם שלא יודע את הסוד הגדול הזה של הזריות ורגיל לדחות כל מצווה שבאה לפניו. כותב המסילת ישרים לשון חריפה: 'אין סכנה כסכנתו! משום שהרבה פעמים אדם מאחר את השעה. יש שעת כושר והוא מאחר

דף מהתורה שנתקן ואייז אפריים זאב קונט במסורת בבלויה בימי השואה. צילום: י"ד ושם

אותה ומחמיץ. מורי חמי הרב זצ"ל - היה המורה הגדול למצווה הבאה לידך אל תחמיצנה. אחד המורים הגדולים בדור האחרון של המידה טובה הזו, לעשות כל דבר מיד כשבא לפניו - היה מורינו הרב זצ"ל. כל דבר מצוה שהיה מזדמן לפניו - מיד יעשה.

"אדם בא לבקש ברכה לשידוך, ותוך-כדי שהוא יושב לפני הרב, כבר הרב מתקשר כדי להציע הצעה,

"פעם הרב טס מארץ ישראל לנסיעה ארוכה מאד, ללוס אנג'לס, שזה באמת בקצה השני של ארצות הברית, ומבקשים ממנו שם ברכה בקהל, שיש אישה עגונה שהרב יברך אותה שבמהרה יתירו אותה מכבלי עגינותיה. והרב בתוך כמה ימים של ביקור צפוף מאד עם לוח-זמנים עמוס הוא מתעניין ושואל מה הפרטים של המקרה, ושם בארץ ניכר הוא מתחיל לגבות עדויות ולהתקשר, והוא נמצא שם בלי ספרים, בתוך האכסניה, ושם הוא יושב לערוך את התשובה ולהתחיל לראות איך אפשר להציל את בת ישראל מעגינותה.

"הוא נוסע בנסיעה אחרת לברזיל, שזה עוד יותר רחוק, ואחרי נסיעה של כמעט עשרים וארבע שעות, עם כמה טיסות ונחיתות והמראות. גם אדם צעיר קשה לו לעמוד בנסיעה כזו ארוכה, ובדרך משדה התעופה אל המלון מבקשים ממנו ברכה בתוך המכונית. אומרים לו: 'ישנה יולדת שלישייה והיא מתוחה. יש לה מה שנקרא דיכאון לידה', ומבקשים ממנו שהרב יתפלל. והוא שואל איפה היא נמצאת, והוא מורה לנהג, לפני שנוסעים לאכסניה, להיכנס לבקר בבית החולים. משום שאם לא עושים את הדברים מיד, אחרי זה לפעמים נטרפת השעה ולא זוכים להשלים את מה שרצו. זה היה מעשים שבכל יום.

"והנה עוד סיפור. יושבים אצלו ראשי הקהילה בלונדון, ומבקשים ממנו שייתן להם עצה: הם רוצים לפתוח שם תלמוד-תורה על טהרת הקודש, אבל הם גרים בארץ נכריה, אין להם מי שילמד את הילדים שם לא טעמי המקרא, ולא את לשון הקודש, ולא את כל מה שצריך. הם יושבים אצלו ביום שישי, של חורף, לפני הצהריים, והרב באמצע הפגישה לוקח אותם יחד איתו לתלמוד-תורה סמוך, ונכנס לתוך כיתה שלומדים שם באותה שעה טעמי המקרא, ואומר להם: 'אני חושב שהמלמד הזה הוא ראוי'. המלמד הזה אין לו דרכו! הוא לא יודע מילה אחת בשפה זרה, אבל כשיש גדול עומד על גביו תוך שבוע שבועיים (!) הוא מצליח לשכנע את אותו יהודי מאנשי ירושלים, שייקח את משפחתו ויעקרו ללונדון כדי להפיץ תורה.

"הוא שמע פעם אחת שקרה ליהודי מחוץ לארץ אסון ונהרג לו בן על-ידי הגויים. והרב הולך לנחם את אותו יהודי. הרב לא מכיר את היהודי הזה, בקושי שמע את השם שלו, ותוך-כדי שהוא הולך לנחם אבלים אומר לו האב השכול: 'מה שווה כל הכסף שיש לי בעולם אם הבן היחיד שלי נהרג ואין מי שיגיד אחרי קדיש'. והרב מבין בפיקחותו שמדובר שיושב לפניו אדם אמיד שיש לו אמצעים, והרב אומר לו: 'אתה דואג שלא יהיה מי שיגיד אחריך קדיש, דע לך, אתה יכול לעשות שאלפים, שמאות אלפים, יגידו אחריך קדיש'.

"האב השבור אומר לרב 'איך?' הוא אומר לו: 'תקים בית כנסת ותקרא לו על שם הבן שלך, וכל הקדישים שיאמרו שם עד ביאת המשיח הם יהיו לזכות הבן שלך. אבל ברוך ה', השי"ת נתן לך הרבה כסף - כפי שאתה אומר, אז לא בית כנסת אחד.. תגדיל כבוד-שמים ותעשה עשרים ושישה בתי כנסת כמנין הוי"ה'. והכל תוך-כדי דיבור! בניחום אבלים! וכבר הרב אומר לו יעשו מתווה לדעת למי לתת. והרב כבר מציע לו שם איך שזה ייקרא - 'זכור לאברהם', והם זוכים להקים בתי כנסת לעשרות בכל הארץ, מראש פינה וצפת וטבריה בצפון, ועד ירוחם ואופקים ושרדות בדרום. (מתוך שיחה שנשא במקלהות-עם במוצאי שבת קודש פרשת תזריע תשפ"ב בהיכל ביהכ"נ 'היודים')

... דע לך, שאתה יכול לעשות שאלפים, מאות אלפים, יגידו אחריך קדיש. תקים עשרים ושישה בתי-כנסת, וכל הקדישים שיאמרו שם עד ביאת המשיח - יהיו לזכות הבן שלך!"